

Mirosław Zając

Przeginia Narodowa, gm.
Czernichów, woj. krakowskie, St. 1,
AZP 103-53/13

Informator Archeologiczny : badania 24, 4

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W o. tatnich trzech latach zebrano z powierzchni dalszych kilkadziesiąt form, głównie późno-plejstocenijskich.

Niszczenie stanowiska przez piaskownicę spowodowało podjęcie badań wykopaliskowych. Założono cztery szurfy (39 m²) na kuluminacji stanowiska, w miejscu największej koncentracji zabytków na powierzchni.

Odkryto stosunkowo ubogi materiał zarówno w układzie pionowym, ograniczającym się do oraniny oraz górnego poziomu iluwium (tj. łącznej miąższości 40-50 cm), jak i poziomym, średnio do 10 zabytków na 1 m². Być może odmiennej sytuacji należy spodziewać się na odcinku pomiędzy szurfami (tj. na przestrzeni 20m), w tym sezonie dla badań niedostępnym.

Z szurfów oraz trzyletniej inspekcji powierzchniowych (bez AZP), uzyskano łącznie 361 kamieni, 2 okruchy kamienne, 44 fragmenty ceramiki, kilka grudek polepy oraz 2 fragmenty kości. Wśród inwentarza krzemienno-wytworów wyróżniono 67 narzędzi, 2 odpadki powstałe przy ich formowaniu, 28 rdzeni i form technicznych.

Materiał krzemienno-wytworowy zdminowany jest przez formy schyłkowoplejstocenijskie: drapacze krótkie i krępe, ryłce klinowe i węglowe, tyłczaki makrolityczne (jeden o dwóch retuszowanych bokach, dwa łuskane na stronę spodnią), ponadto rdzenie jednopiętowe (m.in. zbliżone do mazowszańskich, klockowate), kilka regularnych wiórów noszących negatywy dwupiętowości. Zarówno rdzenie, jak i niektóre odlupki, w tym i narzędzia, noszą ślady zastosowania techniki twardego tłuka. Mimo stosunkowo małej ilości materiały te prawdopodobnie należy łączyć z inwentarzami o tradycji tyłczakowej.

Pojedynczy trapez, ryłcowiec, rdzeń jednopiętowy wąskoodłupniowy, seria regularnych wiórków odbitych z rdzeni stożkowatych, stanowią fragment zespołu wieku atlantyckiego związanego z późną fazą mezolitu.

Osadnictwo z przelomu neolitu i epoki brązu reprezentuje ceramika oraz prawdopodobnie ułamki nieliczne polepy. Trudno natomiast jest wydzielić formy krzemienne związane z tą fazą osadnictwa.

Jako materiały niedatowane należy uznać nieliczne okruchy kamienne i kostne.

Na obu stanowiskach stwierdzono użytkowanie surowców krzemienno-wytworów świeciechowskiego, gościeradowskiego, narzutowego (barwy szarogranatowej i jasnobeżowej) oraz czekoladowego; śladowo ożarowskiego (stan. 4).

Badania będą kontynuowane. Materiały czasowo przechowywane są w KA UMCS w Lublinie.

Przegonia Narodowa, gm.
Czernichów woj. krakowskie
St. 1 AZP 103-53/13

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadził mgr Mirosław Zajac. Finansował KZA woj. krakowskiego. Pierwszy sezon badań. Obozowisko ze schyłkowego paleolitu.

Stanowisko leży na rozległym spiaszczonym obszarze (prawdopodobnie zwydmionym), na lewobrzeżnej wyższej terasie Wisły. Można je z dużym prawdopodobieństwem łączyć ze stanowiskiem odkrytym w 1921 r. przez B. Czapkiewicza w Przegini Narodowej.

Wykop 1/90 o powierzchni 33 m² przylegał do lokalnego wybierzyska piasku. Eksplorację prowadzono warstwami mechanicznymi o miąższości 10 cm, w obrębie działek o powierzchni 1/4 m². Materiał krzemienno-wytworowy lokalizowano dwuwymiarowo i w obrębie 1/4 m² oraz w warstwie mechanicznej i w obrębie ogniw profilu glebowego. Ponadto przedolnkowano obszar 26 m².

W obrębie wykopu stwierdzono typową glebę biellicową z warstwą orną ścinającą górne ogniwa profilu. Materiały krzemienne zalegały w większości na głębokości 60-90 cm w poziomie iluwialnym i w stropowej części poziomu skały macierzystej.

W wyniku eksploracji uzyskano ok. 3 400 zabytków krzemienno-wytworów, występujących w lekko rozwleczonym układzie krzemienno-wytworowym. Nie wyeksplorowano całości krzemienicy, uchwyciono jej północną i zachodnią granicę.

Wśród wytworów krzemienno-wytworów wydzielono m.in. 21 rdzeni i fragmentów rdzeni, z których większość (13 szt.) to formy wiórowe jednopiętowe z odlupnią na węższym lub szerszym boku. Ponadto wystąpiło 5 rdzeni i fragmentów rdzeni dwupiętowych wspólnoodłupniowych. Wśród 77 narzędzi dominują drapacze (27 szt.) w większości na wiórach, głównie krótkie o ukośnych drapiskach, wachlarzowate, smukłe o prostych drapiskach. Pojedyncze formy to drapacze pyskowate, zdwojone i podokółkowe. Następną grupą narzędzi są liściaki i ich fragmenty (19 szt.), najliczniejsze (11 szt.) są trzepieniowate z retuszem płaskim na stronie spodniej, kilka dwukątowych i nie określone fragmenty. Ponadto wystąpiły 3 ryłce, 7 ryłczaków, półtyłczaki i tyłczaki.

Materiały przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Badania będą kontynuowane.